

БУХТІЯРОВ Кирил,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВПЛИВ МАТЕРІАЛЬНИХ НОРМ НА ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Багато процесуальних елементів так чи інакше пов'язані з існуючими матеріально-правовими інститутами. Деякі з них, такі як, наприклад, процесуальне правонаступництво та інститут неналежного відповідача, засновані виключно на матеріальних правовідносинах. Торкаючись наділення певних суб'єктів статусом осіб, які беруть участь у справі, ми спостерігаємо безпосередній вплив матеріального права на цивільний процес.

Від правильності присвоєння особі, яка бере участь у справі, процесуального статусу часто залежить законність та обґрунтованість ухваленого судом рішення. До питання впливу матеріальних норм на цивільний процес, у тому числі і на процесуальне правонаступництво, зверталися багато вчених.

Наприклад, Юдін А.В. розглядає в одній зі своїх робіт зміну статусів учасників цивільного процесу у динаміці судочинства, обумовленої матеріально-правовими факторами [1, с. 133].

Гурвіч М.А., у свою чергу, наголошував як на неправильному висновку інших авторів у тому, що цивільне процесуальне право повністю визначається охоронюваним їм матеріальним правом [2, с. 264]. Враховуючи різноманіття матеріальних відносин та їх мобільність, грамотного вирішення правового конфлікту в ході судового розгляду може виникнути необхідність заміни одного учасника іншим, зокрема, за допомогою такого інструменту, як процесуальне правонаступництво. Інститут процесуального правонаступництва заснований на правонаступництві цивільно-правовому. Згідно статті 55 Цивільного процесуального кодексу України «у разі смерті фізичної особи, припинення юридичної особи, заміни кредитора чи боржника у зобов'язанні, а також в інших випадках заміни особи у відносинах, щодо яких виник спір, суд залучає до участі у справі правонаступника відповідної

сторони або третьої особи на будь-якій стадії судового процесу [3].

Крім того, така заміна сторони може суперечити інтересам однієї зі сторін або правонаступника. У такому разі судом, на наш погляд, має враховуватися думка протилежної сторони та самого правонаступника про те, чи слід останнього вводити в існуючий судовий розгляд, як процесуальний правонаступник. Однак враховувати волевиявлення учасників спору недоцільно за фактичного припинення існування матеріального правопопередника.

У Цивільному процесуальному кодексі України волевиявленню учасників справи за процесуальним правонаступництвом не приділяється належної уваги. Існуюча в кодексі імперативна норма закріплює обов'язкову процедуру допуску до участі у справі матеріального правонаступника. У цьому випадку законодавець ігнорує інтерес сторони, що вибула, до участі у вже збудженому. виробництві. Особливо яскраво це простежується при заміні позивача його матеріальним правонаступником, коли він виключається зі розпочатого ним судового розгляду, що, на наш погляд, суперечить самій суті судочинства. У зв'язку з такими обставинами деякі автори дотримуються точки зору, згідно з якою засновувати процесуальне правонаступництво виключно на правонаступництві матеріальному, не враховуючи волевиявлення осіб, що у справі, неправильно [4, с. 227].

Таким чином, підводячи вище наведе можна зробити висновок, що вплив матеріальних норм на цивільний процес, і, зокрема, на такий його інститут, як процесуальне правонаступництво, значно. У зв'язку з ускладненням та динамічним розвитком громадянського обороту світ з'являються нові матеріально-правові норми, породжуючи нові різновиди матеріального правонаступництва. Однак чим би не були викликані такі матеріально-правові іновації, процес завжди має володіти необхідним набором інструментів, який би забезпечував ефективний захист порушених чи оспорюваних суб'єктивних прав та охоронюваних законом інтересів. У зв'язку з цим одним із основних завдань законодавця, на наш погляд, є своєчасне створення необхідних інструментів, що дозволяють процесуальному правонаступництву повною мірою відповідати динамічному розвитку спадкоємства, сприяючи своєчасному захисту цивільних прав та забезпечення стабільності самого цивільного процесу.

Список використаних джерел:

1. Юдін А.В. Правове становище учасників цивільного та арбітражного процесу у поступовій динаміці судочинства. *Право. Законодавство. Особистість*. 2012. С. 133-142.
2. Гурвіч М.А. Про застосування українським судом цивільних законів. -2016. С. 264-293.
3. Цивільний процесуальний кодекс України № 1588-IX від 30.06.2021, Стаття.55. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161815?find=1&text=співучасть#w1_1
4. Абушенко Д.Б. Проблеми взаємовпливу судових актів та юридичних фактів матеріального права у цивілістичному процесі. 2014. С.227.